

FARC og krigen i Colombia

fortalt på 10 minutter

Fighters+Lovers mener, at FARC hverken er engle eller dæmoner - men mennesker af kød og blod, der kæmper en retfærdig frihedskamp mod et brutalt regime. Denne pixi-bog forklarer, hvorfor Colombia ikke er en demokratisk retsstat, og hvorfor FARC er en legitim befrielsesbevægelse.

Oplysningerne på disse sider stammer dels fra en række menneskerettighedsgrupper, dels fra den amerikanske Latinamerika-ekspert James Petras og den colombianske fagbevægelse. Alle kilderne er udførligt dokumenteret i rapporten ”Om konflikten i Colombia og FARC-EP”, der kan skaffes gennem **fightersandlovers.org**

Hvorfor er der borgerkrig i Colombia?

Colombia ligger i Sydamerika og er på størrelse med Spanien, Frankrig og Storbritannien tilsammen. Landet har omkring 45 millioner indbyggere, der er af blandet europæisk, indiansk og afrikansk herkomst. I årtier har Colombia været ramt af borgerkrig mellem regeringsstyrker og guerillabevægelser.

I slutningen af 1940'erne udbrød en blodig konflikt mellem de to dominerende politiske partier; de liberale og de konservative. Omkring 200.000 colombianere mistede livet i forbindelse med opgøret, der i høj grad drejede sig om godsejeres forsøg på at fordrive

småbønder fra deres jord. Efter et militærkup og indførelse af diktatur mindskedes volden mellem de stridende parter i perioden frem til 1964. Herefter enedes de liberale og de konservative om at danne en national samlingsregering, hvor præsidentposten hvert fjerde år gik på skift mellem de to partier. Alle øvrige politiske strømninger blev udelukket fra deltagelse. Dette førte sammen med styrets manglende indsats overfor fattigdom og de voldsomme sociale uligheder til fremvæksten af nye oppositionsgrupper, der greb til væbnet kamp mod regeringen.

Styret reagerede på guerillabevægelsernes voksende styrke i

1970'erne, ikke ved at gøre noget ved den sociale elendighed, med ved at gennemføre oprørsbekæmpende kampagner under militær rådgivning fra USA. Et omdrejningspunkt i disse tiltag var at oprette højreorienterede paramilitære grupper. De paramilitære blev skabt af hæren og forbundsfæller blandt godsejere og den politiske elite.

De paramilitære var nogle gange tiltænkt rollen som en sikringsstyrke for godsejere og store erhvervsfolk mod økonomiske afpresningsforsøg fra guerillabevægelserne. Men hurtigt kom de paramilitære til at udgøre ryggraden i regeringens strategi for at bekæmpe oprøret. I midten af 1980'erne knyttede de paramilitære tætte bånd til Colombias narokarteller. Allerede på dette tidspunkt fungerede de paramilitære som regulære døds-

patruljer. Det begyndte at blive stadig vanskeligere at afgøre hvem, der kontrollerede hvem, i det komplekse netværk af statsapparat, militær, rige godsejere og erhvervsfolk samt narkomafiaen, der alle rådede over egne paramilitære styrker.

I løbet af 1990'erne udviklede de paramilitære sig til en mere ensartet landsdækkende organisation. Det skete sideløbende med at amerikanske militærrådgivere fik mere indflydelse. Den paramilitære paraplyorganisation *AUC* voksede tæt sammen med regeringsstyrkerne, og det blev mere og mere almindeligt, at paramilitære og regeringstroppe patruljerede sammen og delte baser og kommunikationsstyrer. De foretog også fælles operationer, heriblandt udførelse af politiske mord. Dødspatruljerne blev til et statsstøttet foretagende.

Selv om de paramilitæres erklærede rolle er at bekæmpe guerilla-bevægelserne, er civile deres foretrukne angrebsmål. Det skyldes blandt andet de paramilitæres engagement i narkohandel, og deres manglende evne til at tage kampen op mod FARC på slagmarken. Ofrene er fortrinsvist civile, mistænkt for at nære sympati for guerillaen, eller politiske modstandere af de paramilitære og de politikere eller erhvervskredse, der står bag dem. Ofte sætter erhvervsfolk dødspatrujjerne ind mod hele lokalsamfund, for at fordrive dem fra deres jord.

Menneskerettighedssituationen i Colombia har i de seneste 20 år været en af de mest katastrofale i verden. Tusinder af medlemmer af den demokratiske opposition er blevet myrdet af regeringsstyrkerne og deres paramilitære al-

lierede. Det samme gælder for flere tusinde fagforeningsfolk. Hundrevis af journalister, studenterledere, menneskerettighedsforkæmpere, advokater og ledere fra de indianske bevægelser er også blandt ofrene for styrets mord-kampagne. For at nævne et enkelt eksempel udryddede de paramilitære og hæren i fællesskab det politiske parti Unión Patriótica – et bredt venstrefløjsparti støttet af fagbevægelsen – ved målrettede mord på 5.000 af aktivisterne.

Men bølgen af politiske mord er ikke den eneste form for krænkelse af menneskerettighederne. Tusinder af mennesker er sporløst forsvundet, efter at være blevet ført bort af soldater eller paramilitære. I de seneste år er flere af styrets hemmelige massegrave blevet afsløret – mennesk-

erettighedsforkæmperen Iván Cepeda mener, at op mod 20.000 ofre for statens langvarige beskidte krig ligger skjult på denne vis. Tortur og dødstrusler er også almindelige. Mange hundrede mennesker, særligt fra fagbevægelsen og bondeorganisationer, er blevet fængslet på falske anklager. Flere og flere familier bliver udsat for tvangsfordrivelse af de paramilitære, der overtager deres jord og bemægtiger sig de naturressurser, der findes i undergrunden. I dag er 3,6 millioner colombianere blevet tvunget på flugt på denne måde, og landet har et af de højeste antal internt fordrevne i verden.

Straffriheden for den slags forbrydelser er næsten total, hvilket udgør kernen i Colombias menneskerettighedskrise. Skiftende regeringer har tilladt, at de ansvarlige for grove og omfattende overgreb ikke bliver straffet.

På den måde giver staten grønt lys for at overgrebene kan fortsætte.

Den nuværende regering under præsident Álvaro Uribe er tæt knyttet til de paramilitære dødspatroljer og narkomafiaen. Under præsidentvalget i 2002 beskrev de paramilitære Uribe som ”vores kandidat” og truede med at massakrere lokalsamfund, der ikke ville stemme på ham. Kandidater fra oppositionen blev myrdet eller forhindret i at føre kampagner i regioner under paramilitær kontrol. Siden Uribe kom til magten er såvel borgerkrigen som overgrebene mod civilbefolkningen eskaleret. Præsidentens støtter anfører korrekt, at det er lykkedes at skabe større sikkerhed i visse områder. Men prisen har været høj: tvangsfordrivelse er taget til, der er flere udenomsretlige henrettelser, flere politiske fanger i fængslerne og mange nye mord på fagforeningsfolk. Den brutale undertrykkelse af befolkningen er sammen med fattigdommen årsag til, at der altid er nye frivillige, der melder sig til guerillabevægelserne.

Hvad er FARC?

FARC er en af de ældste og største bonde-guerillabevægelser i verden i dag. De fire bogstaver står for: *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia* – Colombias Revolutionære Væbnede Styrker. FARC blev grundlagt i 1964 af en håndfuld bønder, der ville forsvare deres selvstyrende lokalsamfund mod angreb fra det colombianske militær. Ifølge Latinamerika-eksperten James Petras, er FARC i dag vokset til at være en velorganiseret guerilla-hær med 20.000 mænd og kvinder under våben. FARC udøver stor indflydelse i omkring 40 procent af Colombia og tæller et støtte-netværk på flere hundrede tusinde personer. Indtil den 11. september 2001 var

FARC anerkendt som en legitim befrielsesbevægelse over store dele af verden. FARC førte fredsforhandlinger med den daværende colombianske regering, og en række regeringsrepræsentanter fra europæiske lande mødtes med guerillaens ledere for at drøfte en politisk løsning på borgerkrigen. Også den danske regering sendte i 2000 en diplomat fra Udenrigsministeriet til et FARC-kontrolleret område i Colombia, for at deltage i et internationalt møde med guerillaen. Efter at USA's præsident erklærede en global krig mod "terrorisme" afbrød Colombias regering imidlertid fredsmøderne, og begyndte at modtage stadig flere amerikanske soldater og penge til at bekæmpe

oprøret militært.

Ifølge James Petras er det helt meningsløst at bruge betegnelsen ”terrorister” om FARC af flere grunde:

FARC er en politisk organisation med historisk tætte bånd til en stor del af Colombias landbefolkning. FARC har altid fulgt en kurs om at forsøge at indgå forhandlinger med den colombianske stat, for at opnå sit mål om at gennemføre sociale reformer til gavn for de fattigste. Samtidig går FARC målrettet efter at angribe sin modstanders militære styrker, og ikke uskyldige

civile. Petras mener, at stemplingen af FARC som ”terrorister” er en ren politisk manøvre fra USA’s regerings side – som EU-Kommisjonen er hoppet med på.

Endvidere opfylder FARC alle betingelser for at nyde anerkendelse som en krigsførende styrke i henhold til international lovgivning. FARC’s tropper bærer uniformer med tydelige kendetegn, de er organiseret i en militær kommandostruktur, og følger krigens love og normer i så vid udstrækning som de særlige colombianske forhold tillader det.

Hvad vil FARC?

FARC's politiske mål er en moderne, demokratisk velfærdsstat. FARC arbejder for et pluralistisk politisk system med frie valg og demokratisk kontrol med militæret. FARC har grebet til våben som en sidste udvej, og bliver ved med at insistere på forhandlingsvejen, når regeringen er villig til det. FARC nedlagde i 1980'erne våbnene og deltog i det lovlige politiske arbejde i det brede venstrefløjsparti Unión Patriótica. Men militærets dødspatrujler myrdede de fleste af partiets præsidentkandidater, borgmestre og parlamentsmedlemmer – og flere tusinde af partiets aktivister. En stor del af de overlev-

ende så ingen anden løsning, end at genoptage den væbnede kamp. Et eksempel er parlamentsmedlemmet Iván Márquez, der i dag sidder i FARC's ledelse.

Som mange andre folkelige bevægelser og partier i Latinamerika er FARC en socialistisk bevægelse, der ønsker en revolution mod de autoritære styreformer og den enorme sociale uretfærdighed. FARC er også inspireret af den latinamerikanske uafhængighedshelt Simón Bolívar, hvis tanker om lighed og selvbestemmelse er i høj kurs i nabolandene Venezuela og Ecuador.

Er der uskyldige ofre for FARC's aktioner?

FARC's angreb er som hovedregel rettet mod militære mål. Det colombianske styres tal - der givetvist er i underkanten - viser, at der i 2006 fandt flere end to tusind kamphandlinger sted mellem regeringsstyrker og FARC. 49 gange angreb FARC militærets befæstede baser, og flere end 2.000 soldater og guerrillaer mistede livet under kampene. Statistikken bekræfter, at FARC entydigt prioriterer angreb på vanskeligt tilgængelige og "hårde" militære mål.

Rapporter i medierne om civile ofre for FARC-angreb bygger ofte på oplysninger fra de colombianske myndigheder, der bevidst fordrejer sandheden. Regeringsstyrkerne har

gentagne gange selv stået bag attentater, som de efterfølgende har beskyldt FARC for. Det gælder fx massakren i landsbyen La Rochela, hvor 12 ansatte i justitsministeriet blev brutalt myrdet. Her malede gerningsmændene graffiti på de biler, ofrene havde siddet i, for at give indtryk af at FARC stod bag forbrydelsen. Den colombianske stat blev i 2007 kendt skyldig i massakren af *Den Interamerikanske Menneskeret-tighedsdomstol*, der er oprettet af *Organisationen af Amerikanske Stater*. Formålet med masse mordet var at forhindre opklaringen af en anden massakre, som regeringsstyrkerne også stod bag. Et andet eksempel er en række bombeattentater begået i hovedsta-

den Bogotá i sommeren 2006, der forårsagede flere civile ofre. Ifølge *Amnesty International* var militærfolk indblandet i bombningerne, men myndighederne gav alligevel FARC skylden. Grunden til, at militæret iscenesætter grusomme attentater, er sandsynligvis for at vanskeliggøre en politisk løsning på konflikten, der vil berøve generalerne deres store magt.

Men det hører også med, at den colombianske regerings oprettelse af et omfattende stikker-netværk har udsat civilbefolkningen for gengældelsesangreb fra guerilla-grupper. Der er tilfælde, hvor medlemmer af FARC har angrebet civile. Når FARC likviderer virkelige eller formodede stikkere, følger guerillaen samme praksis som modstandsbevægelsen i Danmark

under 2. Verdenskrig.

I foråret 1945 likviderede modstandsbevægelsen op mod 25 civile om ugen. Var det muligt at undgå fejltagelser? Spørgsmålet besvarer sig selv. Alle krige forårsager uskyldige ofre, og en irregulær befrielsesstyrkes muligheder for i alle situationer altid at træffe de rigtige beslutninger er sjældent til stede.

Én ting er, at forholdsvist langt færre civile colombianere dør som følge af FARC-angreb, end det var tilfældet under den danske modstandsbevægelses legitime kamp mod besættelsesmagten i foråret 1945. En anden ting er, at en folkeligt forankret frihedsbevægelses gerninger bør bedømmes på baggrund af den undertrykkelse, som befolkningen, herunder modstandsbevægelsens støtter, bliver udsat for.

Hvem begår terror i Colombia?

Amnesty International har kritiseret FARC for at begå overgreb i forbindelse med krigen. Men det er regeringssidens systematiske vold mod befolkningen, der af Amnesty bliver betegnet som slet og ret ”terror”:

’ I den væbnede konflikt har de væbnede styrker og deres paramilitære allierede fulgt en oprørsbekæmpende strategi, der har søgt at afskære guerillastykkerne al virkelig eller indbildt støtte fra civilbefolkningen. Terror er en integreret del af denne strategi: tvangsforsvindinger, tortur, seksuel vold og andre former for vold mod kvinder, dødstrusler og mord på civile anvendes for at bryde alle virkelige eller påståede forbindelser mellem civile og guerillaen.’

(Amnesty International, rapport 23/001/2007)

Et typisk eksempel på regeringsstyrkernes brutalitet mod civile, er angrebet på den indianske landsby Betoyes. Soldater fra regeringshæren trængte ind i landsbyen og voldtog på skift tre

piger på henholdsvis 11, 12 og 15 år. Derefter voldtog de den gravide Omaira Fernandez og skar fosteret ud af hendes mave. Mens naboer blev tvunget til at se på, hakkede soldaterne fosteret i stykker med macheter og dræbte moren. Til sidst smed de ligene i floden. Derefter flygtede landsbyens øvrige beboere i vild panik.

FARC-medlemmer har i visse tilfælde angrebet valgte politikere med formodet tilknytning til paramilitære dødspatroljer. De paramilitære anslås direkte at kontrollere en tredjedel af pladserne i parlamentet og i mange lokalområder har de myrdet og forfulgt al demokratisk opposition, så de er de eneste, der stiller op til valg. FARC betragter de paramilitære som et legitimt militært mål, uanset om de beklæder et offentligt embede eller ej.

Folkeretten pålægger alle stridende

parter at beskytte civile i forbindelse med kamphandlinger, og der er eksempler på, at FARC-medlemmer ikke har levet op til dette krav. Et eksempel er kamphandlingerne i byen Bojayá i 2002, hvor paramilitære tropper i ledtog med regeringshæren, tog en større gruppe civile som bombe-skjold. En FARC-enhed skød ved et uheld en granat ind midt mellem de civile, og over hundrede blev dræbt. FARC har offentligt beklaget tragedien og givet tilsagn om erstatning til de pårørende - i modsætning til regeringsstyrkerne og de paramilitære, der var den egentlige årsag til katastrofen. Eksemplet tydeliggør, hvorfor FARC med sine gentagne fredsudspil insisterer på at søge en politisk løsning, der kan sætte en stopper for borgerkrigen. I øvrigt tager FARC officielt afstand fra al terror mod civile, og har fx offentligt fordømt bombeangrebene i London i sommeren 2005.

Hvorfor bliver folk bortført af FARC?

FARC har taget både soldater og civile til fange, dog i væsentligt mindre omfang end modparten i borgerkrigen. Ifølge Amnesty International bortførte forskellige guerillagrupper – herunder FARC – omkring 200 mennesker i løbet af år 2006. Til sammenligning har regeringens paramilitære allierede alene i landsbyen El Salado tilbageholdt 200 mennesker, hvorefter de torturerede og myrdede ofrene. Gerningsmændene spillede på harmonika og drak alkohol, mens de voldtog landsbyens kvinder. Den uafhængige menneskerettighedsgruppe *International Commission of Jurists* har opgjort, at

14.444 mennesker er blevet bortført eller myrdet af regeringens paramilitære allierede i løbet af de seneste ti år. Hertil kommer at politi og militær i gennemsnit fængsler tre civile uden grund – hver dag.

FARC tager ansvaret for tre typer af tilbageholdelser: For det første bliver en del regeringssoldater taget til fange under kamphandlinger. FARC's reglement foreskriver, at krigsfanger skal behandles med respekt og i overensstemmelse med krigens love. FARC har mange gange på eget initiativ løsladt krigsfanger i koordination med *Internationalt Røde Kors*, som en

fredsskabende gestus. Ved en enkelt lejlighed er over 300 tilfangetagne militærfolk blevet frigivet.

For det andet har FARC taget flere top-politikere til fange. Ifølge FARC er det et nødværge, og formålet er at presse den herskende elite til at indgå en humanitær fangeudveksling. En gensidig udveksling af fanger mellem styret og guerillaen er tidligere blevet foretaget, og i efteråret 2007 blev der igen forhandlet mellem de to parter om en fangeudveksling.

Den tredje form for tilbageholdelser drejer sig typisk om forretningsfolk, der nægter at betale en særlig skat,

som FARC pålægger dem. FARC har udstedt en forordning om at personer, der råder over en formue på mere end 1 million US dollars, vil blive tilbageholdt, hvis ikke de betaler en afgift på 10 procent. I den forbindelse handler FARC som en suveræn stat, der fængsler borgere, hvis de nægter at betale skat. Ifølge international ret skal en oprørsbevægelse, for at blive anerkendt som legitim, etablere en form for regering i de områder, som den kontrollerer.

Deraf følger også, at der skal indkræves skat.

Er der børnesoldater i FARC?

FARC's eget reglement forbyder udtrykkeligt at rekruttere børn under 15 år. FARC's medlemmer er frivillige og modtager ikke løn, til gengæld sørger guerillaen for mad, medicin og beklædning. Det er *Geneve-konventionerne*, der er grundlaget for de internationale regler for krigsførelse. Heri fremgår det klart, at det er tilladt for personer over 15 år at deltage i krigshandlinger. FN godkender også, at unge over 15 år kan rekrutteres som soldater. Nogle menneskerettighedsgrupper bruger dog betegnelsen "børnesoldater" om alle soldater under 18 år.

Hvad går Colombias narkoproblem ud på?

Colombia er i de seneste to årtier blevet verdens største kokain-producent, og landet har været et af hovedmålene for USA's såkaldte "*Krig Mod Narko*". Hundrede tusinder fattige colombianske bønder er afhængige af dyrkningen af koka-buske for at overleve. Traditionelle afgrøder som kaffe og ris kan de ikke tjene penge på, blandt andet på grund den landbrugskrise, som den neoliberale økono-

miske politik har skabt. På trods af flere milliarder dollars i narkokæmpelsesstøtte fra USA, har produktionsniveauet dog været nogenlunde konstant, og gadepriser på kokain i Nordamerika og Europa er snarere faldet end steget. Narkomafiaen, der tjener de store penge på at raffinere koka-blade til kokain og eksportere til udlandet, nyder beskyttelse fra højtstående kredse i regering og militær.

Den mest anvendte taktik til at bekæmpe narko i Colombia har været indsættelse af amerikanske sprøjtefly, der anvender giftige kemikalier for at ødelægge koka-marker. Sprøjtekampagnen har ikke været nogen videre succes, men store landområder er blevet forurennet, og tusinder af småbønder er blevet tvunget væk fra deres jord.

USA's militære indgriben blev tidligere forsøgt legitimeret i indsatsen mod narko, og bar navnet "Plan Colombia", mens den nuværende militære offensiv, der er mere utilsløret rettet mod FARC, bærer navnet "Plan Patriota".

Hvad er FARC's forhold til narko?

FN og uafhængige internationale eksperter er enige om, at FARC hverken producerer eller eksporterer narkotika. Derimod beskatter FARC handel med fx koka-blade mellem bønder og narkomafia. Efter den Kolde Krigs afslutning, blev det vanskeligere for det colombianske styre at retfærdiggøre den store amerikanske militærhjælp. Derfor begyndte det colombianske militær at beskrive FARC som en "narkoguerilla" for lettere at få adgang til rundhåndet bistand fra USA, hvor "Krigen Mod Narko" begyndte at blive en politisk prioritet. FARC tager officielt afstand fra narkosmugleri, og ønsker en politisk løsning, der giver koka-bønderne bæredygtige alternativer til at dyrke de ulovlige afgrøder.

Laver FARC andet end at føre krig?

FARC er først og fremmest en politisk bevægelse, og et omdrejningspunkt for de folkelige bevægelers opposition mod det autoritære styre i Colombia. I de afsidesliggende egne af det store land er guerillaen den eneste institution, der forsøger at varetage en stats forpligtelser overfor befolkningen. FARC er med til at skabe rammer for lokalsamfundenes demokrati i form af lokalråd, og bidrager aktivt til et veludbygget lokalt retsvæsen baseret på mægling og konfliktløsning. FARC tilvejebringer sundhedstjeneste, skoler og bygger veje og broer. FARC er også en vigtig kultur-formidler og driver et netværk af radiostationer over hele Colombia. FARC har endvidere udgivet 23 albums med ny og traditionel colombiansk musik som cumbia, salsa og vallenato. Mere info om FARC kan findes på farcep.org

Hvad er Fighters+Lovers?

Fighters+Lovers er et græsrodsinitiativ med rødder i solidaritetsbevægelsen. Fighters+Lovers er også et tøj-firma og et pladeselskab og et forlag. Fighters+Lovers forsvarer politiske frihedsrettigheder i Danmark, der er under angreb på grund af terrorlovgivning. Fighters+Lovers søger at sætte retten til solidaritet på dagsordenen og inspirere til dristige kollektive aktioner - i stedet for at lade sig skræmme af repression i kølvandet på den såkaldte "Krig Mod Terror".
Se mere på fightersandlovers.org

FIGHTERS AND LOVERS

Fighters+Lovers er et græsrodsinitiativ med rødder i solidaritetsbevægelsen. Fighters+Lovers er også et tøjfirma og et pladeselskab og et forlag. Fighters+Lovers forsvare politiske frihedsrettigheder i Danmark, der er under angreb på grund af terrorlovgivning. Fighters+Lovers søger at sætte retten til solidaritet på dagsordenen og inspirere til dristige kollektive aktioner - i stedet for at lade sig skræmme af repression i kølvandet på den såkaldte "Krig Mod Terror".

Se mere på fightersandlovers.org

